

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Tomáše Martíňka, Věry Kovářové, Martina Jiráňka, Mikuláše Ferjenčíka a dalších na vydání zákona o úpravě minimálního vyměřovacího základu v roce 2021 (sněmovní tisk č. 1070)

Vláda na své schůzi dne 30. listopadu 2020 projednala a posoudila návrh zákona o úpravě minimálního vyměřovacího základu v roce 2021 a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda především upozorňuje na to, že ačkoli se návrh zákona obsahově týká pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, není provázán se zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Návrh zákona je formulován z věcných i pojmových hledisek nepřesně. Není zřejmé, jak by se podle něj mělo postupovat. Důvodová zpráva je přitom velmi stručná a nesprávnými formulacemi zavádějící a rozporná (např. formulace „pro rok 2021“ a „v roce 2021“, což je ve vztahu k „minimálnímu vyměřovacímu základu“ nejasné), zvláštní část důvodové zprávy pak v podstatě zcela absentuje. V zákoně o pojistném na sociální zabezpečení se rozlišuje pojem „vyměřovací základ“ jako základ pro odvod pojistného za celý kalendářní rok a „měsíční vyměřovací základ“ jako základ pro odvod záloh na důchodové pojištění za kalendářní měsíc, přičemž pojistné za konkrétní kalendářní rok se odvádí až v následujícím kalendářním roce. Tuto úpravu navrhovaný zákon nerespektuje, neboť v § 1 používá neexistující pojem „vyměřovací základ za kalendářní měsíce“. Lze se tedy jen domnívat, že tím předkladatelé měli na mysli „měsíční vyměřovací základ“ s tím, že se zálohy v roce 2021 neplatí, což však navrhovaná úprava nevyjadřuje a vzhledem k nepřesné formulaci lze úpravu vztahovat i k vyměřovacímu základu za kalendářní rok 2021. Ze znění navrhovaného ustanovení § 2 pak není zřejmé, kdy se § 5b odst. 2 zákona o pojistném na sociální zabezpečení nepoužije, tj. zda v roce 2021, kdy se podává přehled za rok 2020 a platí se pojistné za rok 2020, nebo v roce 2022, kdy se podává přehled za rok 2021 a platí se pojistné za rok 2021.
2. Dále vláda konstatuje, že navržená právní úprava by negativně ovlivnila výši budoucích důchodových nároků osob samostatně výdělečně činných, neboť vyměřovací základ pro stanovení výše pojistného na sociální zabezpečení je současně částkou, která se

hodnotí jako příjem za daný kalendářní rok při výpočtu budoucího důchodu. U pojištěnců, kteří by postup podle návrhu zákona využili, by za rok 2021 byl dosazován nulový nebo nízký příjem. Ochranný princip vyjádřený v § 3 návrhu zákona pamatuje v tomto kontextu pouze na podporu v nezaměstnanosti (byť z formulace § 3 nevyplývá praktický způsob prokazování postupu podle § 5b zákona o pojistném na sociální zabezpečení, když se toto ustanovení podle § 2 nemá aplikovat), nikoliv na budoucí důchod z důchodového pojištění. V případě osoby samostatně výdělečně činné, která platí dlouhodobě pojistné z minimálního vyměřovacího základu a za rok 2021 by na základě navrhované úpravy neplatila pojistné vůbec, by se budoucí výše důchodu snížila podle odhadů až o 150 Kč, resp. až o 260 Kč měsíčně v případě, že by v tomto roce nebyla ani důchodově pojištěna, neboť podle § 11 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je podmínkou hodnocení určité doby jako doby důchodového pojištění zaplacení pojistného (rok 2021 by se jako doba důchodového pojištění nehodnotil a nejednalo by se ani o vyloučenou dobu).

3. V neposlední řadě vláda poukazuje na skutečnost, že návrh zákona zcela pomíjí existenci zákona č. 136/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a důchodového pojištění v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020, který přinesl okamžité a reálné finanční zvýhodnění pro osoby samostatně výdělečně činné, avšak bez negativního vlivu na budoucí výši důchodu. Zvýhodnění spočívalo v tom, že jim bylo umožněno přestat platit zálohy na pojistné na 6 měsíců (březen až srpen 2020) a současně jim bude při podání přehledu v roce 2021 za rok 2020 celkové pojistné za rok 2020 sníženo o částku odpovídající 6ti-násobku částky představující výši minimální zálohy na pojistné (u osob samostatně výdělečně činných s hlavní samostatnou výdělečnou činností půjde o částku 15 264 Kč). Přitom se toto snížení pojistného v důsledku § 2 zákona č. 136/2020 Sb. nijak nedotkne výše vyměřovacího základu, a tedy nedojde k žádnému znevýhodnění výše budoucího důchodu. Pro případ, že by došlo k reálnému snížení příjmů osoby samostatně výdělečně činné, je taková osoba chráněna vyloučenou dobou v období od března do srpna 2020. V oblasti pojistného na sociální zabezpečení byla tedy již přijata zásadní opatření, která se projeví též v roce 2021.